

دونیای شیعر. . سږدار جاف

زنځیر و تاري نووسین بږر و نووسین

(۱)

لږ زنځیر کانی پښو باسماں لږ وږ کرد کږ لږ ناو کورد دا هږ موو لږ
رږ وږ پږ نا بږ شیعر دږ بږن کږ قورسترین ژانر، ئږ ستایش گږر کږ
بزاین کږر سږ پږ ویستی کانی شیعر چین؟ وتمان سږر تا و بږ هیچ
ناماد کاریی کږ تږ دږ بږ بږ هر ی ک لږ ناخدا هږ بږ و گوژم بدات ئږ و
بږ هر هږ قوږ هاوی رږ حږ کی پاکی شاعیرانږ بږت، کږ ئږ و بږ هر ت شک
برد، ی کږ م کار ئږ و ی کږ کږ تږ ژانر دږ ست نیشان بکږ ی و لږ سږری
بنووسیت، ناکر تږ کږ شک بی دږژ رږ مانسی و شیعر رږ مانسی ت
بنووسی، یاخود کږ سږ کی دږژ فیکر بیت و شیعر فیکر بنووسیت ئږ و
دږ مږ نږ دږ توانیت نامانچ و مږ بږ سږت کږت بږ کی نږ بږ رږ حږ وږ
دږ بنووسیت، یانی هږ قوږ هاوی ناخږ کی پاک نابږت، پږ ویستږ شیعر
شاعیران و رږ خنږ گران بخوږ نیت وږ، تا سږ ردږ رکردوو بیت لږ کون و
کږ لږ بږر کانی شیعر، کارامږ بیت لږ زمانږ کی جوانی شیعر یږ تدا
هږ بږت، ئږ مږ رږ نگږ ژږ کی ئږ ستاتیکایی بږ دږ قی شیعر دږ دا، ئږ مږ
لږ شیعر دا زمان کږ کږ سږر کیږ، کا تږ کیش شیعت نووسی و تږ واو
بووی هږ وږ بدږ لږ گږ هږ وږ کانت بږ شدار بیت لږ کږ و کږ بوونږ وږ
خږ یی، ئږ وږ ی بږ شاعیر گرینگږ لږ م رږ ژگارږ دا فږ ربوونی بنږ ما
شیعریږ کان و دا شتنږ تی، دوو کږ پلږ لږ شیعر خږ مانږ ی مامږ ستا
ئږ حمږ د هږ ردی دږ نینږ وږ بږ ئږ وږ ی لږ سږر کږ شمی پږ نجږ بږ ئږ وږ ی
شیبکږ ینږ وږ تا ناشنایږ تی پږ یدا بکږن لږ بږ گږ کانی شیعر؛

چ سږ سږ کت لږ ناو دږ دا، حږ شارداو بږ پږ نهانی

کږ چاوت چږ شنی ئاوږ نږ وږ ها بږ پږ ردږ درکانی

ئږ زانم دږ هږ ی، وږک مس، کږ ژږ نگ دږ نږ بږ ئاسانی

دږی تږ زږ ی تږ زا بږ لږ کوږ وږ ژږ نگی هږ نهانی؟

جگږ لږ وږ ی ئږ ستا دږ ین برگږ کان دږ ستنیشان دږ کږ ین، هاوکات زانیتان

کږ دوو دږ ی شیعر دږ بږتږ بږیت، دواتر شتی دیکږ یش ناماژږ پږ

دږ دږ ین با بږ ینږ سږر بږ گږ کان؛

چ / سږ / کت / لږ / ناو / دږ / دا / حږ / شار / دا / وږ /

بږ / پږن / ها / نی

کږ / چا / وت / چږ ش / نی / ئا / وږ / نږ / وږ / ها / بږ / پږر /

دږ / در / کا / نی

ئ / زا / نم / د / ه / ي / و / ک / مس / ک / ژ / نگ / د / ن /
 ب / ئا / سا / نئ
 د / ی / ت / ز / ی / ت / زا / ب / ل / کو / و / ژ / ن / گ
 / ه / ها / نی

لـر دا ئو و يشمان بـ دـرد کـوت کـ ئـم شـعـر کـلاسيکـيـ، ۱۶
 بـگـيـ، ئـو و بـ ئـو و تـاز دـست پـکردو و گرـيـنگـ ئـو و بـ بـزانـ
 کـ و شـی دـ لـ دـی يـکـم و سـيـم يـک بـگـيـ، کـچـی لـ دـی
 چوارم پیتی (ی) بـ زيادکرا، (د) بـ تـنها بوو بـگـيـ،
 هـرو هـا لـ و شـی ژـنگ کـ لـ دـی سـيـمـدا هـاتوو يـک بـگـيـ،
 کـچـی لـ دـی چوارم بـ زياد بوونی (ی) ئـميش بوو بـ دوو بـگـيـ)
 ژـن (بـگـيـ و (گـيـ) بـگـيـکـيـ دـيکـيـ.

لـ شـعـر نووسيندا هـو و بـدـن و شـ دوو بار ناکـنـو، تـنها بـ جوان
 بـخـشـی نـ، چـونکـ دـبـتـ مـايـی سـواوی بـ مانايی لـ دـقـ
 شـعـريـکـتـدا، کـچـی لـ هـندـ حـاـتـدا جوانی دـکـات و پـی دـوترـ
 ((جيناس))؛

((جيناس ئـو و بـ دوو و شـ وکـ يـک بـن، ئـمـيش چوار جـری هـيـ؛
 أ / " جيناسی تـواو " ئـو و بـ پـيـتـکـانی ئـو دوو و شـی لـ چـشـن و
 ژمار و ريز و سـر و ژـردا تـن بـ تـن يـک بـن، جا ئـگـر هـردو و
 و شـکـ يـک و شـی بـوون، ئـوا پـی دـبـتـن " جيناسی تـواوی موماسيل " و
 وکـ لـم بـيـتـدا؛

شـبـهـی زوـفـ شـه گـنـهـی رـو و گـردانی
 بـ سـری ئـو و کـ بـ سـودا سـر و سامانم دا
 لـر دا لـ نـوانی دوو و شـی " شـبـه " دا جيناسی تـواوی موماسيل
 هـيـ.

خـ ئـگـر يـکـ لـ دوو و شـکان لـ دوو و شـ دروست کرا بـ و ئـوی
 تريان يـک و شـی بـ، ئـوا پـی دـبـتـن " جيناسی تـرکـيب " وکـ لـم
 بـيـتـدا؛

موتـمـئـن خـتر و ئـيـمـن مـبـ هـرگـيز لـ شـی
 نـفسـی ئـمـار، کـ ئـم مار لـ گـگـ تـ شـی
 ب / " جيناسی ناقيس " ؛ ئـو و بـ يـکـ لـ دوو و شـکـ پـيـتـکـی لـوی
 تريان زياتر بـ، ئـتر ئـو زياد يـ لـ سـرـتاو بـ يا لـ ناوـتـاست
 يا لـ دواي و شـدا، وکـ و شـی " پـوش " و " پـوشو " لـم بـيـتـدا؛

رـقـيب و موددـعی وکـ پـوش و پـوشوون
 بسوتـنـين کـ وکـ بـرقـين، لـ بـرقـين
 ج / " جيناسی موحـمـد " ؛ ئـو و بـ کـ دوو و شـ لـ هـموو شـدا يـک
 بـن، تـنها سـر و ژـريان جـاواز بـ، وکـ " جـنان " و " جـنان " ،

بہ پہلی شہو نووسینی عہری بی، لہم بہیتہا؛

جہ نانی وک جینان کردم بہ ماوا

جہیبہی " ماہیاوا " ماہی ئاوا

د / " جیناسی موزاریع " ؛ ئوہیہ دوو وشکک وک یہک بن و تہا

لہ یہک پیتدا جیاواز بن و ئوہیہ دوو پیتہشکک تیاذا جیاوازن لہ

یہککوک وک نریک بن، وک وشہی " دیبا " و " زیبا " لہم بہیتہا؛

کوہ تازہ و تہہ مادام سادہ وکوو خوشکی بہ

ئہمما کک روا سہبزہ دیبا کوہ و زیبا کچ

ہ / " جیناسی لایق " ؛ ئوہیہ دوو وشکک وک یہک بن و تہا لہ

یہک پیتدا جیاواز بن و دوو پیتہشکک تہواوی جیاواز بن، وک سہ

وشت " ئاسک " و " ناسک " و " باسک " لہم بہیتہا؛

ئہلا ئہی ئاسکی ناسک بہ باسک

شکاندت گہردنی سہد شہری شہرزہ) (۱)

شاعر دونیایہکی جوانی ئہفہاندنہ، تہ کک تازہ دہست بہ نووسینی

شاعر دہککک لہ دہقی شاعریدا رہوانبہژی لہ بہرچاو بگریت،

بہ ئہمہیش ہوہ بدہ ککشی شاعریت ناہک و لاسہنگ نہہت، چونکی ئہم

لایہ نہ بہوردی سہرنجی دہدرتہ، بہ ئوہیہ ئہستاتیکا بہ شاعرککک

بدہی ناکرہ و ناہہ ئہم لایہ نہ فہرامہش بکک، ہاوکات لہ گہ

ئوہیشدا تواناکانت لہ دوا دہری شاعرکککدا دہربخہ واتا دوا دہی

شاعرککک تہواوی ہہزی ژانر و بیرکککک شاعرککک لہ خہ بگریت، ہہم

خوہنہر سہرسام دہککک ہہم چہژیسی پدہبہخی و وای لہ دہککک بہ خہ

بیر بکاتتوہ و بہ دواہی بیر تہدا وہ و عہوداہ بہت، دہکارہ لہ

بہرایہوہ وا لہ خوہنہر بککک تہککک بہ شاعرککک بہہ و لہ گہیددا

سہما و لہنجہ بکات ئاوہتہی بہہ، تا لہ پہیام و مہہستہککک ہہم

ورد بہتہوہ ہہمیش تہبگات، کاتک کک شاعر نووسی پکسہر مہچہ سہر

لایتہپ و ککپیوتہرککک و دہست بہ نووسین مہکک، ئہگہر بکرہ

دہفتہرککک بہر باخہت ہہمیش پہہت، ناو بہ ناو چی بہ ہزرتدا ہات

یاداشتیان بکک، بہ مہرجکک لہ چوارچہوہی یہک ژانردا بہت، یہککک

ژانر لہ دہست نہدہی، پہش تایپ کردن بہ رہشنووس دہست پہبکک ئوہی

مہہستہ بینووسیت بہ یہک وشہ دہریبہہ، پاشان زہر بہ وردی و

سہرنجہوہ دیقہتی ئوہ وشہیہ بدہ و بیر لہبککروہ، زہر شت دہتہ

یاد، تہ کک لہ قہناغی سہرہتای نووسینی شاعردايت دہشہ چہندینجار

ئوہ رہشنووسہ بسہیتہوہ تا دہگاتہ پاکنووس کک ئوہ گرینگہ و ئیتر

دواہ پاکنووس دہست بہ تایپ کردن بکک، ککش و سہرواکانیان دہسکاری

بکک، ہہندہ جار دہکرہ وہنا شاعرپہکانیش دہسکاری بککیت و وہنای

جوانتر نشان بدہی، ہوہ بدہ خہ لہ بیر ئاہسکاو و جہنجاہ و

سترہسی دوور بخوہ، پشوو بدہ، چارہ نہکرا، بچہ دروہ و تہواو

ئارامى بى ھزرت بىبىخىش با وىس و نىگىرانت نىكا، بى ئارامى ئاسوودىي و ھزرىكى نىرمى و وىر و سىر نووسىنى شىعرىكت، ئى و كات بى بىرىكى جىاواز و نا ماندوو و دىگىتى و و رىنگى شىعرىكى زىر جوان بنووسىت و دىستىشانىت لىبىرىت، ئىم حالى تانى لىبىر چاو بىگرى تا دىكى وىتى سىر پىلى خىت و دواى ئى و دىبىتى كارىكى ئاساىي و زالى دىبىت بى سىرىدا.

سىرچا و ؛

۱ / دىوانى نالى / لىكىنى و لىكدانى وى ؛ مىلا عى بدولكىرىمى مودىسى و فاتىح دى بدولكىرىم، پىاچوونى وى ؛ موخىمىدى مىلا كىرىم. انتشارات كوردستان ، سنى

ئىران .. دىكتاتور بىرى كىتاپى! .. نووسىنى: عبدولحمان گىوركى

چاوخشانىك بىسىر مىترسىيىكان و تاىبىتمىندىيىكانى راپىيىن و وريايى!

نووسىنى عبدولحمان گىوركى، نووسىر و شىر قىكارى سىاسى

ھاوكلات لىگى بىر وپىش و چوونىكانى اپىيىنى سىرتاسىرى خىكى ئىران بى ووخاندنى دىكتاتورىيىتى مىزھىبى دىسالىتدار، حكومىتى ئىران لى بازىنىش وازى دىكتاتورىكان و لايىنگرانى، دىيىوت رىيىوى استىقىنى اپىيىنى خىكى بى لادىدا بىرىت و لىگرى بىكات لىوى گىل بى ئاوات و ئارىزووىكانى خى بىگات.

پىناسى استىقىنى اپىيىن لى ئامانچ و دروشمى سىرىكى اپىيىندايى. ھىروھى (كىلىل) سىركىوتنى اپىيىنىش لى بىدېھىنانى دروشم و خواستى سىركىدايى. لى ئىران خىكى دىيانىوت ئىم دىسالىت بى تىواوى بىوخىنن. ئىم داواكارىيى ھىقوھى و بىرھىمى ھىلومىرجى پى لى ئازارى سىاسى، كىمىيىتى، فىرھىنگى و ئابوورىيى ئىرانى زىر دىسالىتى حكومىتى مىزھىبى لى ماوى ۴۳ سالى ابىردوودا و بى "ھىكىوت" پىندىگىشتو و بى ئىم دروشم و داخوازىيى

سږ ځيږي.

بږدي ځا پږين!

هاوکات لږگږ بږرد وامي ځا پږيني ځږک و ئاسي رووداو ځان و هږروها بږ نيشانداني تږواو تږ تابلږي ځا پږين، پرسيار لږرو دږست پږدږکات کږ دواي ځووخاندني ئږم دږسږاتږ چي ځوودږدات؟ بږ واتايږکي تر کږ دږوات و کږ دږت؟ وږسامږکي ځوون بږ ئږم دوو پرسيار، تږش و دږينږمږي سږرخستني ځا پږيني گږل بږرو و شږش و دوورکږوتږو لږ باريکږو و بږ لاږداچووني.

ديکتا تږري ئاييني دږسږاتدار لږ ئږران، سامناکترين و ترسناکترين جږري ځږم دږکتا تږر ځان لږ مږژووي ئږراندا. هږربږي زيانږي ماږي و مرږي ئږم حکوم تږ لږ کږي هږموو حکوم تږ دږکتا تږر ځاني ئږم سږرزږمينږ زياتر و تا ځږژي ځووخاندنږشي، دږست لږ تاوان و تا ځا نکاري هږږناگږت.

ئږستا ځووبږو و بږوونږوږي ځږکي ئږران بږرانږ بږ دږکتا تږري دږسږاتدار پږي ناو تږ دواقږ ناغي ځږي و دږنگي تږکشکاني ئږسک و پروسکي دږکتا تږر لږ هږموو شوږنږکي ئږران بږر گوږ کږوتوو. دږبږ چ بکږت و مږترسيږ ځان چين و ئاسي چيږي؟ هږنگاو ځاني دږ بږ را پږيني گږل!

بږ درږژايي مږژوو، کږنږ پږرږستي و ئږستعمار (کږلږ نياليزم) هږميش دږي بږرژو و نږديږ ځاني ځږکي ئږران بوو. ئږگږر بتوانن، بږ ميتږدي سږربازي و مږيداني ځا پږين ځږسږرکوت و بږدږنگ دږکږن. ئږگږر نږتوانن، پږنا دږبږن بږ لادان لږ ځږوږي ځاستږقږنږي ځا پږين و دابږزاندن و کا کږردنږوږي دروشم و داواکاريږ ځاني ځږک. ئږوان توقاون لږوږي "را پږين" بگا تږ ئاستي "شږش" و "ديکتا تږر ځوخان". هږر لږ بږر ئږم هږکارږش هږو دږدږن بږ شږوازي جياواز ئاږستي ځا پږيني جږماوږر بږ ځووخاندني دږکتا تږر بگږن بږرو "ئږسږاحات و چاکسازي و مانږو"ي ئږم ځږم.

ئږگږرچي را پږيني ځږکي ئږران لږ ساږي ۱۳۵۷ (۱۹۷۹) زږر جياوازي لږ را پږيني ئږمږي ځږکي ئږران، بږږام يږکږک لږ تايبږتم نږديږ ديارږکاني ئږوږي کږ ناحږزاني ځږکي ئږران، توانيان لږ پيلانږکي گږورږدا "ځومږيني" وک "سږرږکي شږش" بناسږنن و ئږم لايږنږ خوږنږژ و کږنږ پږرږستږ بږنږ سږرږ کورسيي دږسږات و مږسږري ځا پږيني دږر پاشايږتيي ځږکي ئږران بږ تږواوي بږ لاږدا بږرن و دږکتا تږريږي تږکي زږر خراپتر لږ دږکتا تږري پږشو لږ ئږران بسږپږنن بږسږر ځږکي ئږراندا. لږ هږلومږرجي ئږوسادا، ځږک بږ دروستي هږږيانږزاردبوو کږ دږسږاتږي پاشايږتيان ناوږت! بږږام سږرکږدږ راستږقږنږ ځاني ځږکي ئږران يان لږ لايږن رږژيمي شاو لږ سږدارږ

درايوون، يان له ناو زيندان له ژر ئه شكه نجه دا بوون. ئه وېش وایکرد كه روتی كه نه په رستان و كه له نیالیزم به قستنه و هله لكه، “به شایي سه ركردایه تی” به “خومه ینی” په بكه نه و. ئه نجام، ئه وېی نه ده بوو و وودات، رووی دا!

پایستی در ثردان با پی پی ن!

شوبهانندی ئېم راپېښېښې ئېستای څو ځای کې ئېران به او پېښېښې کې سا ۱۳۵۷ (۱۹۷۹) هـ پېښېښې کې گورې سیاسي و کې مېلې لایې تیې. چونکې د سېلې دیکتاتورې ئېستاکې، جیاوازي لې دیکتاتورې د واکې د سېستې پاشایې تی لې و سېردې مې دا. څو ځای کې ئېرانیش څو ځای کې ئې و سېردې مې نین. به و تې بېلېز مې سعوود رېجېوې، تېنیا خودای ئېم دوو هېل و مې رېجې دې کرېت "پېک" بېت. به و دېر هېا ویشې پې کې کې تايي هې موو دیکتاتورېه تیېه، کې و تې هې تمیېه لې سېر دېستی هې کې او پې ښکار لې ئېراندې.

هه موومان د زانين كه اپه يني ئه ستاي خه كه ئه ان، اپه يني كه خه سك و به ره به ي نيه كه به ئه زموون و به به كه خستن و به ئا مانج به ت. به لاي خه كه ئه رانه و ئه و به به زموون كراوه كه ئه م ده سه مات، هه قوه او ي ناو خه كه و له به ره ندي خه كه دا نيه. هه ر به يه ده به كه تاي په به نه دره ت. به نكه جياوازي به رچاوي نه وان اپه يني ئه ستاك و اپه يني خه كه له سا ي ۱۳۵۷ (1979)، به م شه و به ف ره موله به كه ت كه: "ئه ستا خه كه ئه ران ده زان به چي شه شيان كه دوو و ده يانه و به به چي ج كه ي په به كه نه و". خه كه ئه ران زه به به جيه به ده واي كه م ته كه كه ماري و ديموكراتي و ج به ماواري و نيشتمانيدا ده كه به ن و ته كه يشته نيكه به به ييان ه به به به رامبه ر به و به "چي ده به به وات" و "چي ده به به به ت". چونكه ئه م راه به ينه خاوه ركه و ريشه به كه ده رينه له به ره خودان و خه اگري به رامبه ر به ديكتاته ري ئاييني له ماو به (43) سا ي رابه دوودا و به هه كه كه وت و خه سك رووي نه داوه، كه شه هيد بووني كه كه كي كورد به ناو به م به سا ئه ميني (ژينا) راه به ينه كاني په شه و ي گه يانده لوتكه و ره به م ي ديكتاته ري ئه راني و له ره زه خسته و!

بـيـيـه يـيـكـم وـانـي اـپـيـيـنـي نـسـتا لـو دـايـه كـه دـبـه بـو پـيـيـي چـي
اـپـيـيـن دـر تـري پـدـر تـبـه بـدـيـه نـاني وـو خـانـدني نـم دـسـا تـه
ديـكـتا تـر و بـه هـيـچ شـتـكي كـمـتر اـزي نـهـيـن!
وـرـيـا بـو نـكي پـيـويـسـت!

ٲٲژانی لوٲکی ٲاٲٲینی جٲماوٲری تایبٲتمٲندی خی هٲیٲ.
برٲوپٲشچوونی راست و دروستی ٲاٲٲین و پاراستنی، ٲویستی بر
وریایی و جووٲٲی رٲک و ٲٲک هٲیٲ بر ٲوٲرٲکی دیار و روون.
ئاساپٲ کٲ دسٲٲاتی دیکتاتٲری و لایٲنگرانی برددنگ دانانیشن و ل

پهناو مانځوې ژلمه کي يان په نا بهر تاوانه ک د بڼ، ئوان ه و د دڼ به چالا ککړدنی ناکه کي لاول کي کان يان دروشمی داب شک و دوو بر کي نا و و (!)، اپه ينی گال له ئامانج و دروشمی سره کی لبدن و بهم شوو ي ش اپه ينی جه ماوړی نه زک بکن. هر به ي له و ژان دا زه شت د بڼر ڼ و د بڼر ڼ ک په شتر نه بڼراون و نه بڼستراون. که او په نا بهر گد بدرت داوا کار په کانی په شووی خه ک، جه گدی دروشمی سره کی اپه ي ڼ، واتا (وو خان دنی ئم د س هات) بگرنه و!

به بڼر م سعود جه و له کاتی اپه ي ڼی سا ۱۳۵۷ (۱۹۷۹) دا وتی "ئمه نه هاتوین به ئو و ه موو شته ک له اپه ي ڼه ک دا پشته است بکه ي نه و". ئمه ئه زمونځی پراکتیکی نایا به به په داگری له سر پر نسپه کان و به دروستی په شستنی اپه ي ڼی جه ماوړی به و سره رک و تن و گه یشتن به ش ش و وو خان دنی د س هات. هر وک چن موجه دینی خلق نه که هر گیز د ستور و پلان و سیاسه تی خومه ي ڼی و ژلمه کي يان په س نه نه کرد، به کو له به ران به ریدا وستان و باجه کی گور يان دا. موجه دین هر له و ژ و ک خومه ي ڼی توندوتیژی و تو په یی به ران به ر به خه ک نیشان دا، له دژی خومه ي ڼی و سیاست و به ر نام و ژلمه کي وستان و به ر نگاری بوونه و و بوونه ئا هه گری وو خان دنی ئم ژمه!

دروشمی سره کی اپه ي ڼی جه ماوړی له ئه ران! پاراستنی اپه ي ڼی جه ماوړی و د سته و ته کانی و رزگار کړدنی سره رک و توانی له به س گلی گور ی دیکتاتور، ته نها کاته م یس د بهت که په داگری له سر پر نسپی بڼه تی "وو خان دنی ژمه" و "پر نسپه کانی خه بات و ته که شان" بکرت و وک ه ه ی سوور دا بڼر ڼ و به که متر له وو خان دنی دیکتاتور ازی نه بین.

ئهمونه کان د ریان خستوو که دروشمگلی وک "حجابه ییجباری" و "نازادی زیندانیانی سیاسی" و "ژن، ژیان، نازادی" ... هتد، هر چه ند په شک و تنخوازن و په ویست په شتیوانیان له بکرت، به م ئوانه ئ و داوا کاریان ڼ که ئه گور جه گدی دروشمی "وو خان دنی د س هات" بگرنه و، ئو په ک م سوودم نه تیا یدا، دیکتاتور د س هاتدار.

مندایانی بههرم‌مند. . رازا شوان

لای روی زانستیپ‌وو، چ‌ندین زاراو هان ک‌ گوزارشت ل‌ چ‌مکی
(مندای‌ بههرم‌مند) د‌کن و ه‌مان م‌ب‌ست د‌گ‌ی‌ن. و‌ک (مندای‌
ب‌توانا)، (مندای‌ داه‌ن‌ر)، (مندای‌ بلیم‌ت)، (مندای‌
ه‌ک‌وتوو)، (مندای‌ ل‌هاتوو)، (مندای‌ با‌اد‌ست)،
(مندای‌ ز‌رزان) ، ... هتد.

ئ‌م زاراوان‌ ه‌رچیپ‌کبن، گوزارشت ل‌ پ‌ل‌ک ل‌ مندایانی
ئاسایی د‌کن، ک‌ د‌ک‌ون‌ ژ‌ر چ‌تری پ‌رو‌ردی تایب‌تیپ‌وو
و ل‌ رووی زیر‌کی ئ‌ق‌یی‌وو جیاوازیان ل‌گ‌ مندایانی ئاسایی
هاوت‌م‌نیاندا ه‌ی‌، ل‌وان ب‌ ج‌ش و خر‌شتر و ه‌شیارترن.
ب‌گومان ه‌موو خ‌زان‌کان ح‌زد‌کن ک‌ مندای‌کانیان
ب‌هرم‌مند و داه‌ن‌ر و جیاواز و ناواز‌بن، تا شانازی ب‌
خ‌یان و ب‌ داه‌نان‌کانیان‌وو ب‌کن. ب‌ام ح‌ز شت‌ک‌ و
توانا و ب‌هر‌ شت‌کی ترن.

د‌ش‌ مندایانی بههرم‌مند، ل‌ بوار‌ک یا زیاتر ل‌ بوار‌کدا
ه‌ک‌وتووبن، و‌کو ل‌ رووی ه‌زری و داه‌نان و ک‌م‌ل‌ای‌تی و
ج‌ست‌یی و هون‌ری (موزیک، ه‌پ‌ک‌، س‌ما، گ‌رانی، شان‌) و
ل‌ بواری ئاکادیمی و و‌رزشی و ت‌کن‌ل‌ژی و بوار‌کانی ک‌دا.
ئ‌م مندای‌ بههرم‌ندان‌ پ‌ویستییان ب‌ ستراتیژی و میکانیزی
جیاواز ه‌ی‌. پ‌ویستییان ب‌ ب‌رنام‌ و پ‌ر‌گرامی پ‌رو‌ردی
پ‌ش‌ک‌وتوو ه‌ی‌، ک‌ ل‌ ناو‌ک‌دا جیاواز‌بت ل‌گ‌ ب‌رنام‌ و
پ‌ر‌گرام‌کانی مندایانی ئاساییدا، چونک‌ ب‌رنام‌ و
پ‌ر‌گرام‌ گشتیپ‌کان، ح‌ز و ئار‌زوو و هیوا و خ‌ون‌کانیان
م‌ست ناک‌ن.

مندایانی بههرم‌مند ل‌ ه‌موو تو‌ژ‌کانی ک‌م‌ل‌ای‌تی و ئابووری و
ئاینیدا ه‌د‌ک‌ون.

ل‌ تو‌ژ‌ین‌وو‌کانی پس‌پ‌راندا، ئ‌و راستیپ‌ د‌رک‌وتوو، ک‌
ز‌رب‌ی بههرم‌ندان و بلیم‌تان و داه‌ن‌ران و س‌ر‌کرد‌
ه‌ک‌وتوو‌کان، ل‌ خ‌زان‌ ک‌م د‌رام‌ت و ه‌ژار‌کاندا
پ‌گ‌یش‌توون و ه‌ک‌وتوون.

تا ئ‌ستا گ‌ل‌ پ‌ناس‌ی جیاواز ب‌ دیاریکردنی چ‌مکی (ب‌هرم‌مند)
کراو. ب‌ کورتی و ب‌ چ‌ی‌ باس ل‌ ه‌ند‌ ل‌و پ‌ناسان‌

دکټرین:

پېناس- کلاسیکي کان، سرنج وردیان لاس-ر ئو-و-ی کټ توانای
ئ-ق-ی، کټ گوزارشت ل- ب-هرم-ندی و زیر-کی دکات، ت-نیا
پ-و-ر- ب- پېناس-کردنی مندا-ی ب-هرم-ند.

ئ-م پېناس-ی-ش، ب- ب-چوونی (ه-لینگ-رس) و (تیرمان)
د-گ-ت-و-، سرنجیان ل-س-ر توانای گشتی ئ-ق-ی بوو. کټ ل-ل-ی
تاقیکردن-و-کانی زیر-کی-و- د-رد-ک-و-ت.

کټ-ترین ر-ژ-ی زیر-کیشیان ب- (۱۴۰) نمر- دیاریکړدوو. کټ
سنووری ن-وان مندا-ی ب-هرم-ند و مندا-ی ئاسایي.

(رینزولی) ب-م ش-و-ی پېناس-ی ب-هرم-ندی دکات: "مندا-ی
ب-هرم-ند، ئ-و کټ-س-ی کټ توانای-کی ئ-ق-ی با-ای ل-
داه-ناندا ه-ی."

س-بارت ب- پېناس-ی (ویتی) ش، کټ ئ-و پېناس-ی-ی کټ کټ-م-ی
ئ-مریکی پ-س-ندی کړدوو و پشتی پ-د-ب-ستن، ویتی
د-ت-: "مندا-ی ب-هرم-ند ئ-و کټ-سان-ن کټ ه-میش ل-
ب-وار-کانی موزیک و ه-ون-ر یان س-رکړدای-تیکردنی
کټ-ای-تیدا، ب- پل-ی-کی س-رنج-اک-ش نمایشکاری ب-رزن."

ه-ری-کټ-ش ل-م زانا پسپ-ران-ش (و-اس، کوچان، کټ-کس، دکت-ر ماکینون،
ماریا شیفل) و زایانی کټ-ش، ه-ری-کټ-یان کټ-م-ک سیمو و
تایب-تم-ندی-کانی مندا-ی ب-هرم-ندیان دیاری کړدوون.

کټ-م-ی نیشتمانی مندا-ی ب-هرم-ند (دی سی) ل- واشنتن-
ل- ئ-مریکا. ج-خت ل-و دکات-و کټ ه-رچ-ند پېناس-ی ز-ر ب-
ب-هرم-ندی ه-ی، ب-م-ام ه-موویان توخم-کی هاوب-ش
ل-خ-د-گرن، وات-: "ب-هرم-ند، کټ-س-کټ کټ ئاست-کی ناواز-
نشان دکات. یا ل- ئ-دای کارکردن ل- ی-کټ یا ل- چ-ند بوار-کی
د-ر-ب-یندا، توانای نیشاندانی ه-ی."

ب- کورتی، ب-هرم- توانای-کی جیاواز و ئاماد-ی-کی ر-م-کی
نائاسایي ل- لای کټ-سی ب-هرم-ند. د-ش-ت توانای-کی ب-ماو-
ب-ت یا و-رگیراو ب-ت. توانای-کی ئ-ق-ی ب-ت یا توانای-کی
ج-ست-ی ب-ت.

نشان-کانی مندا-ی ب-هرم-ند

ل-وان-ی بپرسن کټ چ-ن مندا-ی ب-هرم-ند بناسن. نشان-کانی
مندا-ی ب-هرم-ند ز-رن، ئ-مان-ی خوار-و ب- کورتی ب-ش-کن
ل- نشان-کانی ب-هرم-ندی:

۱- مندا-ی ب-هرم-ند و-کو مام-ستا د-رد-ک-ون. ل- مندا-ی
مامناو-ند، خ-راتر و ئاسانتر ف-رد-بن و زانستی و-رد-گرن، ب-
تایب-تیش ل- ف-ربوونی زماندا ب-هرم-کی باشیان ه-ی،

خاوانی وش و زاراوی کی زرن و دتوانن ل پکھانی رست دا سوودیان ل و ربرگرن و بکاریان بهنن. ب ئازادی و ئاسانی و جوانی و بویش و گوزارشت ل هزر و بیرک و راکانیان دک.

۲- منداانی بهرمند، کراوان، خددرخرن و خیان دبن پش و.

۳- خوینری خووگرتوون، همیش خولیا و شیدی خوندن و گفار و کتبی بابت هم چشنن. ل خوندن و مست نابن و حزر ب زانینی زیاتر دک.

۴- ئرک کانی قوتابخانان، ل ما و دا ب خرای و ب ئسانی جیددکن و پشت ب تواناکانی خیان دبستن.

۵- کم ای تین و ب های زیرکیان و، هاویتی و ئشنای تی لگ کسانی تم گورتر ل خیان دک. ریحی یارم تی و هاوکاری و دادپروریان هم.

۶- ب و و متمان ی کی زریان ب خیان هم. همردم هیوادار و گشبین، بوین و دودینن. هم وستی ئرانیان هم. خاوانی ئیراد ی کی به زن و ئستم بوونی نیی ل لایان. نوخواز و داهنر و ئزموونخوازن. ل گفتوگ و قس کردن شرم ناکن.

۷- زرد پرسن و زوو تدگن و همردمیش و ای دوی زانین و راستیی کان.

۸- ب شواز کی نو و ناواز، توانای چار س رکردنی گرفت و کشکانیان هم.

۹- خاوانی خیا کی برز و فراوانی نئاسایین. چیر کی خیا ئام ز دگن و. ب ورد کاریپ کی زرو، باس ل داهنن و ل جیهان خیا یی کان دک.

۱۰- دیان ب کار رتینی دووبار کانی رزان دناک و. و ای دوی داهنن و ئافرانن و پشک وتن.

۱۱- جوانخوازن و حزیان ل چژی جوانیی. ل روو جوان کانی شت کان دوانن.

۱۲- منداانی بهرمند توند و دمارگیر نین، میان و. ئامادی کی زیاتریشان ب دانان ب هم کانیاندا هم. رزیش ل دایکان و باوکان و ل مام ستاکیان و ل هاو کانیان و ل کسانی تر دگرن. رای جیاواز قبوو دک. و هستی کس بریندار ناکن.

۱۳- خاوانی هست و س زن، همردمیش گشبین و هیواخواز و کندن درن ب گیشن ب هیوا و ب ئامانج کانیان. ل لایان ناکر و ئستمیش بوونیان نیی.

۱۴— سرنج وردن و زوو تـدـگـن و دانامـنن و خـرا وـامی
پرسیارـکان دـدـنـو.

۱۵— بـ هـی زیرـکی و باـدـستی و بـهرـمـندیانـو، حـز بـ
را بـری و پـشـنگی و بـ سـرکردایـتیکردنی هاوـکانیان دـکـن.

۱۶— لـ تـمـنـکی بچوکدا فـری قسـکردن دـبن و زووش پـ دـگرن،
زووش فـری خوـندنـو و نووسین دـبن. لـ قوتا بخانـشدا لـچاو
هاوـ خوـندکارـکانیانـو کـ بـهرـمـند نین و ئاسایین، ئـمان
ئاست بـرزترن و نمرـکانیشیان لـ وانـکاندا باـترن.

۱۷— رووخـشن و حـزبان لـ گفتوگـ و سوعبـت و لـ قسـکردن و
لـکدانـو یـ.

۱۸— خاکین و زیادـیی ناکـن و خـیان هـناکـشن و کـمتر
شانازی بـ خـیان و بـ کارـکانیانـو دـکـن.

۱۹— حـزبان لـو یارییانـی کـ ئاسان نین و پـویستییان بـ
بیرکردنـوی قوو و بـ یاسا هـ یـ. وـکوو یاری شـترنج و
یاری هــوـشاندنـو و پـکـوـنانی شتـکان.

۲۰— تـندروستیـکی باش و تـنـکی بـهـزبان هـ یـ.

۲۱— توانایـکی باشیان لـ گوزارشـکردن لـ هزر و لـ خـیا و لـ
بیرـکـکانیان هـ یـ. توانای رـخنـگرتنیشیان لـ خـیان هـ یـ.

رـی خـزان لـ گـشـکردنی بـهرـی منداـان

(بلـوم) لـو باوـوـدایـ، کـ خـزان رـیـکی گـرنگی لـ
پـکـهـنـانی بـهرـی منداـدا هـ یـ. گـر خـزان هانی منداـکـی
نـدات و بـهرـکانی بـ هـند نـزانـت و رـز و پـزانینی بـ
تواناکانی منداـ بـهرـمـندکـی نـبـت و لـ ماـوـدا
کـشوهـوایـکی گـنجاوی گـشـکردنی و پـشـکـوتنی بـ نـخـسـنـت،
بـهرـکانی منداـکـیان بـ کپی و پـنگـواردوویی و شاراوـیی لـ
دـروونیدا دـمـنـو و دـریان نا بـت.

هـریـکـش لـ (گینسـرگ) و (هاریسـن) یش، جـخت لـسـر ئـو و
دـکـنـو، کـ تا ئـمـش بـشـکی زـری خـزانـکان نا بـدن لـ
گـرنگی رـیان، لـ دـزینـوی منداـانی بـهرـمـند.

یـکـم هـنگاو کـ پـویستـ دایک و باوکی منداـ بینـ بـ دیاریکردنی
منداـکـیان، ئایا بـهرـمـند یا ئاسایـ. ئـو یـ کـ لـ لایـن
دـرووناسـکی پـسـری مــ تـپـدراوـو، منداـکـیان
هـسـنگـندرـت، کـ شارـزایی و ئـزموونی مامـکردنی لـگـ
منداـانی بـهرـمـندا هـ یـ.

مامـستاکانیش رـیـکی گـرنگیان لـ دـزینـوی قـوتابییـ

بهرم‌مندکانیان هم‌ی. ل میان‌ی سرنج و
تبینیدکانیان، ل کاتی وتن‌وی وان‌کانیاندا. دتوانن
مندا بهم‌مندکانیان بناسن و ئوش بزائن ک توانا و
بهرکانیان ل چی بوارک دای.

چنیی‌تی مام‌کردن لگ‌مندانی بهم‌مندندا
۱- پویست‌ئو‌ی دایکان و باوکان، گرنگی و بای‌خی
بهرمندندی بزائن و بگ‌ش‌کردن و هاندانی مندائکانتان
بیق‌زن‌و.

۲- بوار و ک‌شوه‌وای‌کی ه‌من و گونجاو ب مندائ
بهرمندکانتان ب‌خس‌نن. کات‌ک د‌یان‌و‌ت‌شت‌ک
داب‌نن یا بیر ل باب‌ت‌کی دیاریکراو د‌ک‌ن‌و.

۳- ل و بوارانی ک مندائاکانتان بهم‌ریان تیاندا ه‌ی،
هانیان بد‌ن ک متمان‌یان ب تواناکانی خ‌یان ه‌بت. توانای
ئ‌نجامدانی کاری گ‌ور‌یان ه‌بت. چونک متمان‌ و
ب‌واب‌خ‌بوون، ه‌کار‌کن ب د‌رخستنی توانا و بهم‌هر
متبوو و شاراو‌کانیان.

۴- دابینکردنی ک‌ب و گ‌فاری باب‌ت ه‌م‌نگ‌ی ب‌سوود، ب
پ‌ی ت‌م‌نی مندائ بهم‌مندکانتان. ک ل میان‌ی
خو‌ندن‌و‌یاند، خ‌یا‌یان فراونتر د‌کن و ئیلهام و م‌یل‌کی
زیاتریان ب داه‌ن‌ان و ئافراندن د‌بت. ل ما‌و‌شدا
کت‌بخان‌یان ب داب‌ن‌ و ب ک‌ب و گ‌فاری ه‌م‌نگ‌ی گ‌نجاو
ل‌گ‌ ت‌م‌نیاند، بیان‌از‌ن‌و.

ه‌رو‌ها دابین کردنی کار‌ست‌کانی ئ و یاریان‌ی ئار‌زوویان
ل‌یان ه‌ی. چونک یاریکردن ه‌کار‌کی گرنگ ب گ‌ش‌کردنی
بهر و توانا و ئار‌زوو‌کانی مندانی بهم‌مند. ب
تایب‌تیش یاری‌ ز‌ینی‌کان ک پ‌ویستییان ب بیرکردن‌و
ه‌ی.

۵- ه‌رگیز ناب‌ت گ‌ا‌ت ب توانا و ب خ‌یا و بیرو‌ا و
ب بیر‌ک‌کانی مندائ بهم‌مندکانتان ب‌کن و پ‌یان
پ‌ب‌کن یا گ‌ا‌ت ب کار و ب پر‌ژ‌کانیان ب‌کن. گ‌ر
ساکاریشبن، ب‌ه‌ندیان بزائن. ئ‌گینا ب‌وا و متمان‌یان ب
خ‌یان نام‌ن‌ت و بهم‌هر‌کانیشیان د‌تاس‌ن و ل‌ناود‌چن.

۶- ه‌ند ک‌ش‌ بخ‌ن ب‌رد‌م مندائ بهم‌مندکانتان، تا
بزائن چ‌ن بیریان ل‌د‌ک‌ن‌و و چی چار‌س‌ر‌کی گونجاو ب
چار‌س‌ر‌کردنیان داد‌ن‌.

۷- گ‌ا‌ن‌و‌ی چیر‌ک ب مندانی ل پ‌ش نووستندا زیاتر
گ‌ش‌ ب بهم‌هر‌کانی مندانی بهم‌مند د‌کن. ل‌ک‌ین‌و

تازكان ئۆلۈپ يان سېلىماند، كى گەن ئۆلۈپ چىرىك بى مىندا ئان زەر بى سوود. ئۆلۈ مىندا ئۆلۈپ چىرىك يان بى گەن ئۆلۈپ تۆلۈ، لى قوتابخاندا زىر كىرن لى ئۆلۈ مىندا ئۆلۈپ كى گۆلۈپ يان لى چىرىك نى بوو.

۸- رايون ئۆلۈپ مىندا ئۆلۈپ بى ھەر مەند، لى سەر بى دروستى بى كارھە ئۆلۈپ ئامىر كى كىمپوتەر و ئىنتەرنەت و ئاپپاد. كى لى ميان ئۆلۈپ دى تۈۈن زىاتىر فەرىن و ۈر بىگىر و زىاتىر گەش بى بى ھەر و ئارزۇۈپ كىن بىگىن.

۹- پىۈستى قوتابخاندا كى رى ما كى گىشى بى ناسىنى قوتابىيى بى ھەر مەند كىن بىگىن.

بى جىاۈزىان بىزانى و پىلى تايىپتى و پىرگىرام و بىرنامى تايىپ تىيان بى دابى ئۆزى.

۱۰- پىۈستى ئۆلۈپ مامىستايان كى وان بى پىلى مىندا ئۆلۈپ بى ھەر مەند دى ئۆلۈپ، كىرس و خولى تايىپ تىيان بى بىر تۆلۈپ و بى باشى رايونىر، تا لى بارى چىننى تى مامى كىرگەن مىندا ئۆلۈپ بى ھەر مەند ھەشيار و شارزابىن.

رزا شۈۋان

نەروىچ: ۲۳ / ئۆكتەبىر / ۲۰۲۲

پارادىكىسى "شازادىكى" كى نايەتتە بىدەت پاشا!.. ھەمىد تەقۋايى

ۈرگەن ئۆلۈپ بى كوردى: كاۋى عومىر

ئاغاي ئۆزى پى ھەلۈپ لى كى نىگىر ئۆز نامىۈپ ئۆلۈپ بىدا باسى لى و پىرسانى كىر كى لى سىيال مىدىا و مىدىا كىندا گىتوگى گىرم و بى چۈۈنى جىراۈجىرى لى كى تۆۈپ تۆۈپ. ھەروھە بى پىۈستىم زانى ئاماز بى چىند خا كى بىگىم سىبارت بى بى چۈۈن و ھەۈستى كىنى. كىشى نازناۋى "شازادى"

خاکی یکه کم نازناوی شازاد یه. نازناوی خوین و بنه ما یه که تینیا له که مکه گا که و سه ده کانی ناو استدا یی نگا و نگی له سیاستدا هه بوو، بهام له که مکه گا مده نی و مدهرنه کانداه که یکه کی نیه. له نهوان شته کانی ترده، مده نی به واتای که تاییه نهان به ئه رسته کراسی و په یوه ندیه به ماو یی و بنه ما یی کهان له سیاست و له حکومته و به گشتی له په که و یی که مکه لایته و سیاسی هه ر که سه کدا. که واته هه شته و ی نازناوی شازاده و ده رکه و تنی له سیاستدا و که کوی پاشا له بنه تدا په ش شارستانیته و به مانا ته و او و ش که که نه په رسته نه یه. له مانگه یه و دامه زراو ی پاشایته نه که هه ر له واته کی و که ئه راندا که هه میش دامه زراو ی که ها وواتای دیکتاتری و سته مکاری بوو، به که له که مکه گا پیشه سازی به ژنا وایه کانی و که ئینگلته را و دانیمار که که هه شته ته و که پاشایته که یان فیه نه داو، په یوه ندیه که که جایه له یی واته. و ته شریفات ی به سه پاندنی ته چوون و خه رجیه که ور کهان به سه ر باده راندا، دامه زراو ی ئه رسته کراتی فره می که له لایه نه به شی په شنگ و په شکه و تنخوازی هه مان که مکه گا که نه و نه زایه تی به رامبه ر ده کرته، هیچ تایه ته ندیه کی نیه.

بهام سه بارته به هه لومه رجی سیاسی ئه ران و هه وسته شازاده رزا په هله و ی، م سه له که له م و ته تا ته. ئه و بانگه شی به رگری له نازادی ده کات، بهام له سه رده می باوک و باپیریدا هیچ هه واته که له نازادی نه بوو. ئه که رچی که ماری ئیسلامی دیکتاتری تا ئاستی ژیا نی تایه تی خه که دره ژ کردوو ته و، بهام له وانه کی سیاسی و که مکه لایته یه و، سته مکاری سه رده می په هله و ی له ده خی ئه م که متر نه بوو. له تیره ری میرزاده عشقی تا ده گاته به یی زما نی فره ی زدی تا قده غه کردنی هه موو حیزبه کهان و چاپه م نه نازاد و دروست کردنی خنکانده که به که ستانی ئارایا میهری ناسرا بوو، له ده سیه ی بنه ما یی په هله ویدا ته مار کراو. که ماری ئیسلامی تاوانی به شوماری ئه نجام داو، بهام تاوانه که به هه ر اده یه که به ته تاوانه. ته ناته له ووی دوو ووی و ده شیه و، له که چوونه کی که ور له نهوان نمایشی محه مده ئه زاشا و خامنه ییدا هه یه. سووتانده و تیره رکردنی زیندانیانی ئه وین له شه سته کانی سه ده ی ابردوودا، تیره ری زیندانیانی سیاسی له سه رده می شا له گرد کهانی (ئه وین) مان بیرده خاته و. شه و ی ۲۹ ی فروردین ۱۳۹۳ هه تاو ی (۱۸ ئه پریل ۱۹۷۵ و ره که)، ۹ به نده کراو ی سیاسی به ناو بانگ: بیژان جه زنی، حه سه ن زیا زه ریفی، ئه حمده جه لیلی ئه فشار، سه عید که لانتاری، عه زیز سه رمده ی، محه مده جه پانزاده، عه باس سه رکی، مسته فا جه وان خه شده ل، سه ید کازم زو نهواری به بیانونی

گواستن و بیان به زیندان کانی تر شو و له گرد کانی ئه ویندا تیرباران ده کران. ته نانت تیرری زیندانیانی سیاسیش ته نیا تاب نهی به که ماری ئیسلامی.

تا ئه و شو نهی که په یو ندی به ئازادییه سیاسیه کانه وه هیه، رزا په هله وی نهیتوانی ته نانت ته و دوو حیزبه ده سه زه ده سه اته پاشایه تی، حیزبه خهک و حیزبه ئیرانی نو ته ده مول بکات، هه یانوه شانده وه و حیزبه ده ستکردی رسته خیزی خسته شو نهی ته وان و ایگه یاند که هه رکه سهک بهت نا ازین له ئیران جه به نه! په ویسته نه وه ی که نج و نه وه ی هه شتاکان که نه مه له په ناو ئازادیدا جه که له ئاسمان ده دن، له م استیان نه ئاگادار بکه نه وه به نه وه ی نه م سوو ی سه رکوتکردن و کوشتن دوو بار نه به ته وه. به گومان له ئاغا نه رزا په هله وی چاوه وان ناکرته نه م استیان نه له که خه کدا به شی بکات. نه م کاری هه نه چهپ و په شک و تنخواز و مه ده رنه کانه. به م لانی که م چاوه وانی ته وه یه که له نازناوی شازاده سه رمایه ی سیاسی دروست نه کات. ناتوانیت بانگه شه ی لایه نگری ئازادی بکه یت و له دیکتاتری په شوو کریدت به ده ست به نه یت. ناب گونا هه باوک له سه ر په ی کو ه بنووسرته، به که وه کو هه که شانازی له باوکی سه مکاره که ده کات به ته به شداربووی نه م مه ژووه.

به گومان که شه ی کاک په هله وی و لایه نگرانی ته وه یه که نه که ر ده سه تبه رداری نازناوی شازاده بن، هه موو په یو ندییه کی سیاسیان له ده ست ده چهته. هه موو شوناس و مه ژوو و ته ماری سیاسی کاک نه رزا په هله وی له روه سه رچاوه ده گرت، که کو ی باوکیه تی. نه که ر نه م به لایه کدا به نه یت وه، چیتروون نیه که جه که ی ته و له سیاسی ته ئیراندا چیه! کاک په هله وی ایگه یاندوه که نایه و ته پاشا بهت و هیه په سه ته کی حکومت - نه م شته کی نه ر نییه که یالیزمی ته و ده ه نه ته. ته و ته ده گات که له سه ده ی بیسته و یه کدا ته نانت له که مه که یه کدا که به دروشمی ژن زیان ئازادی دامه زرابوو، به ئیدیه اکردنی پاشا، مه حه له سیاسی ته ده جه که یه که هه بهت. هه ر به یه له پاشای داهاتوو وه به باوکی میلله ته و هه مای یه که یزی نه ته و یه یه یشتوو. به م هه شته هه گری نازناوی شازاده یه، چونکه ده سه ت شه ردن له نازناوی شازاده و مه ژوو شاهانه که شه یه کی جدیتر. به وازه نه ان له م ناو نیشانه، په ویسته واز له ته و او ی سیاسی ته که به نه ته. ته نانت په که ی مه عده و یی باوکی میلله ته و هه مای یه که یزی نه ته و یی و ته و مه دالیای هاوشوه یانه که کاک په هله وی له سه ر سکه دایناوه، په ویسته به نه زموون و چالاکی و ته که شان هیه له و دیو په یو ندی خوه نهی له که ده دیکتاتری په شوودا، که له په شینه ته مارکراوه کانه ده ناده ز ته وه. کاک په هله وی، نه که ر له واقع

بینیځکېدا قو و پښیگیر بټ، پوښتندست بډرداری ښی باوکی میللټیش بټ و هډموو سیاست ماچ بکات و دټبډرداری بټ. پارادکسی شازاد ټووی ی ک ټم نازناو ټکټ ب مټووی سیاسی ټو بوو. ناتوانی درټ ب ی ککیان بدات و ټوی تریان لټبیر بکات.

ټا یا “شازاد” لټسروی حیزبټکان؟

بانگشای کاک پټهلوی ک لټگټ هیچ جډر سیستمکی حکومټی نیی و ټنیا دټیوټ ښی یټکښتندو بگټټ، ټنیا خټدټرځستهکی سیاسیید. جگ ل نازناوی شازاد، ک ب ټارزووی خی ب دامټزراوی دټسټاتی پاشایټیخوازټکانو دټبټټټو، ک وټ ټوون کراوټو ل خټیدا دامټزراوټیکی کټنټپټرستانټی، شوټنکټوتووی سیستمکی بټها و فټلسټف و جیها نبینی سیاسی ک ټنیا ب ټیدیعاکردن نیی بټلایټنی سیاسی و هیچ بوارک ناهټټټو ب ټوی گشتگیر بټ و ل دټرووی حیزبټکان بټ، بټټام ب ټواوی پټچټوانی ټح و دروښمی ناوټندی و یټکگرتووی شټشی ټستای، “ژن، ژیان ټزادی”. کاک پټهلوی ل کټنگر ټژنامټوانیټکټیدا دټټټ ک لایټنگری “ژن، ژیان، ټزادی” بټټام ناوټندی فټلسټف و جیها نبینی سیاسی ټو “کټټش کټبیر و سنوری پرگ و هټرو یټکپارچټی خاک”. ټم بټها و هټمایان ټک هټر پټیوټندیان ب “ژن، ژیان، ټزادیو” نیی بټکو ب ټواوی دژین. مټووی “شانازی” دوو هټزار و پټنج سټد سای ټټران پټ ل پیاوسالاری و “شټری ټر”. ټنات پاشایټکی ژنیش لټم مټووی شکټمټنددا نادټزرټټو. ټنات لټ مټووی هاوچټرخدا باوکی ژنی بټ ناقسټق دټزانی. ټو خی زټر چاک دټزانټ ټگټر کچ بووای ټمټ لټو شوټنددا ټدټبوو! ژیان ی سټردټمیشاهټنشای باوکیشیان ټوټند بټ حورمټ بوو ک وټرانکردنی کوخټکاکانی دانیشټوانی قټراخ شارټکان کللی شټشی ١٩٧٩ بوو. هټروها ټرکی ټزادی لټ سیستمی پاشایټتیدا ټوون هټر وټ لټ سټروو ټوون کراوټو.

خای سټرکی ټووی ک بټ درټژیی مټووی پیاوسالاری شانښینی، مرټقایټی و ټزادی بټ پیرزی و تابټی دژ ټینسانی خاک و سنووری پټگټوهټر و ټیمپراتټریټی باباپیران و ټگټزی ټاری لټژټر پټیانددا پلشاوټو و ټمټش هټمان ټمان پیرزیی دژ مرټبیټکان و تابټکان پایټکانی سیستمی فیکری و جیها نبینی شازاد و شوټنکټوتووانین. شټشی ټستای ژنان ټرکی مټووی هټیه که نهک تهټها لهگهټ دیکټاتټری ټیسلامی، بهټکو لهگهټ هټموو ټو خاک پټرست و دټگما و پیرزی و تابټی نهټهوهی-ټاینیان یهکلایټ بکاتهوه که له ماوهی سهټد سای ټابدوودا دیکټاتټری دوا ی دیکټاتټریان بهسر

کمه گای ئراندا سه پاندووه. بام ئمجار هاواری ئازادی ن و هیج هشتاکان ک زیاتر ل مانگ ک شقام کانی داگیرکردوو، ب هیج سیستم کی ب های ن ت و یی و ئایینی و ن ت و یی و نیشتما نپرو ران و و بام نادر ت و.

و بامی وون و راست و خ ئینسانیت و ب ها گشتگیر ئینسانیت کان. ک بناغ ای ی ک یزی خ ک ل ئران، و هاوس زی خ کی جیهانی ل گ ششی ژنان ل ئران، ب های ئینسانی گشتگیر و هر ئ و!

لر شدا شازاد پ یو ندی ب بارود خی سیاسی ئران و ششی ئستاو نی. جیهان بینی و سیستمی حکومتی و، ب نازناوی شازاد یان ب ب ئیدیعای شازاد و ب ئیدیعای پاشای تی یان ب ب ئیدعای پاشای تی، ت و او پ چ وانی ئ و ب ها و ئایدیا ن ی ک ششی ئستای ئران ئا ک کی ب رز کردوو ت و.

حکومتی ئینتقالی و د ستوور

کاک پ ه لوی باس ل ق ناغی ئینتقالی و حکومتی کاتی و د ستوور د کات. د شت، د ب ت ئ و ه زانی حکومتی کاتی پ کد ه ن قبو بکران و خ ک جری حکومتی داهاتوو ه بژ رت. ب گومان وای، بام ج ختکردن و ل س ر ئ م پرس هیج شت ک وون ناکا ت و.

یه کهم نه و خه کهی که به دهسه اتی خ یان ک ماری ئیسلامیان ه ناو ت خوار و، رگا نادهن هیج کام له ه زه نه خواراوه کانیان ته نانهت به شوه یه کی کاتیش دهسه ات به دهست به ن. ه ز متمان پ کراو کانی خ ک ئ و حیزب و کخراو و دام زراوی خ بات و ک سای تیان د بن ک م ژووی چالاکی و خ باتی در و شاو یان ه ی ل بزووتن و ی کرکاری، ل بزووتن و ی ئازادخواری ژنان، ل بزووتن و ی خو ن د کاری، ل بزووتن و ی دادگاییکردن و بزووتن و نا زای تی کانی دیک دا ک ب رد و ام ل دژی ک ماری ئیسلامی ب رد و ام بوون ئ و ه زانی ک ل پ ناو ئ و داخواری و ئامانج و دروشمان دا ت د ک شن ک شش باسی ل و د کات، ل کارنامی خ یاندا دانا ب ت. ههروه ها پ گه کان و ش وازی کارکردنی ه ز و که سایه تیه کان له پ شهاته کانی ئم شش شهی ئ ستادا پ وهر کی باش ده ب ت ب جیاکردنهوی خراپ له چاک. ل لای کی دیک و شش ه ک ل چالاکوان و ک سای تی شش گ ک کان د ه ن ت م یدان. ه موو ئ مان ش ه زی متمان پ کراوی ج ماو ری شش گ د بن. پ کهاتی حکومتی کاتی تا ا د ی کی ز ر ل ناخی ئ و شش دا دیاری د کر ت ک بوو ه ی ووخانی ک ماری ئیسلامی.

دوو م: م س ل ک ل س ر د ستنیشا ن کردنی د س اتی خ ک نی ل دیاریکردنی حکومتی کاتیدا، باب تی گرنگتر و چار نویسناسازتر جری حکومت و پ کهات و ناو ک کی ئ و حکومتی ک ب یار دوا

حکومتی کاتی دسقات بگرځتې دست. بگومان مړۍ کان دې هېڅ بېرته، بېام پرسیاری سړکی ئوې چې لویووی ناوېکېو و چې لویووی فېرمو، دې چې جرې حکومتک هېڅ بېرته بتوانت نایدیا و ئامانجې مړیېکانی شېش دابین بکات؟ وېک لې سړوې بینیمان جیهانینې و سیستمې بېهای شازادې لېم حاکمې شدا وانگېکې وون ناخاتې بېردم خېک. ناکرې بېرته ابردوو وېک داهاتوو بدرت بې ککېمگایکې کې پېنچې لې ئاسمان ددات. نېوې هېشتاکان بې ککېماری ئیسلامیدا تېنېپېوې بې گکېانېوې بې "شانازی" بووکانی ۵۰ سا لېمېوېر و ۲۵۰۰ سا لېمېوېر.

لې رووی شوې حکومتو وېک پېرېنسېب "دبېت خېک هېڅ بېرته" واتې بېشدارې راستوې و مومارېسې ئیرادې خېک لې هېڅ بېرته حکومتی کاتی و داهشتنی دستووردا. هېروها ککېسانکې بې هېزی شېشکېان توانیوانې ککېماری ئیسلامی بېخېنې خوارو، دسقات و ئېگړې بېشداریکردنی استوې و نااستوېان لې بنیاتنای داهاتوویاندا دېت. جېختکردنېوېم لېسړ بېشداریکردنی استوې و نااستوېې. نابېت هېچ حېزب و هېزېک لې سړوې ئېرکې بې خېک بېرته. ککېماری ئیسلامی کې بې پېچېوانې بیروباوې و پېوپاگېندی هېزې شاهانېکېکان، هېکاری شېواندن و سړکوتکردنی شېشې ۱۳۵۷ بوو نېک نوېنېری ئو، بې هېرشکردنې سړ ئو و کخراوانې کې لې ئېنجامی شېشېو هاتوون، واتې شوراگان و اگېانندی "شوراگان بېتېواوې بسېنېو" و دواچار بې چقې بېرکړدنېوې بېوې ئو و خېککې کې ئارېزووی نایدیالی ئازادی و هېنانېدی یېکسانې شېشې ۱۳۵۷یان دېکرد، توانی دسقاتی دزېخې خې جېگیر بکات. نابېت ککې بدرت ئېم کارساتې دووبارې بېتېوې. خېک حکومتی سړووی خېان و ئاغانان ناوت بېسړیانېوې بېت. ئه مجاره ئو خهکې کخراوانهې له دزې ککېماری ئیسلامی اېهېنېان کرد، ده بې استهوخې و نااستهوخې له دیاری کردنی حکومتی کاتی و داهشتنی دهستوور و بهېوېبردنی کاروبارهکانیان بهشدار بن. ئېم مانای استېقینې ئازادیې کې ککېمگې بېدوایدا دگکېت. ناردنی خېکې چالاک و کخراو لې ناخې شېشېدا بې ماوې دواې سړکېوتن نوسخې شکستی شېشې. ئېم کارساتې نابېت دووبارې بېتېوې. شېشې ئېستا ئېرکېکې لېسړ شانې، بې ئوې بېاستې ککېمگې ئازاد بکات، دېت ککېتایې بې مېژووی هېر جرې حکومتک لې سړووی خېکېوې بهېنېت و لې جېگېیدا حکومت و سیستمکې سیاسې بگکېت کې لېسړ بېنېمای ئېرگانېکانی خېکې پکېهاتووې لې ناخې شېشېدا.

لې ووی ناوېکېوې پېوېستې جېماوېری خېک لې ئېستاوې ئاشنا بن بې سیاسېت و بېچوون و ئامانج و بېرنامې ئو و حېزب و هېزانې کې

د. یان زوټ لـ حکوومـتی کاتی و داها تووی ئـراندا ټټـیان هـ بـتـ. تا
 ئـو شوـنـدی کـه پـیـوـندی بـ ناوـټـکی سیاسـتـکانـو هـ یـ، پـداگری
 لـسـر ئـو ی کـه خـټـک هـ یـبـژـرن، وټـامی هیچ شـتـک نیـ. هـر
 دـمـنـتـو لـ هـ بـژاردنی پـرلـماندا، بـ نموونـ لـ فـرـنـسا،
 حیزب تـنـیا ایدـگـیـنـت کـه دـبـت خـټـک هـ یـبـژـرن! وونـ کـه
 مـرـقـان لـسـر بـنـمای ئـو زانیاریانـی کـه هـ یانـ لـسـر بـرنامـ
 و ئامانـج و مـژووی پارتـ سیاسییـکان و چالاکانی سیاسی و کـسـایـتی
 و دامـزراوـ خـباتکارـکانی ناو بزووتنـو کـمـمـایـتیـکان
 هـ یـدـبـژـرن و ئـرکی هـ موو ئـو هـزانـ و بـتایبـت حیزبـکانـ، بـ
 ئـو ی بـ شـفـافـی و بـ وونی بـرنامـ و ئامانـجـکانـیان ا بـگـیـنـ.

ئامانچ و سياسى تى حيزبى كى مان لى بى رنامى دنيا يى كى باشتردا بى
 ووونى وون كراو تى وى. بى سام پلان و ئامانچى شازادى و حزبى
 نزيكى كانى چين؟ سنوورى پى گى وه ر و مافى مرفى كورش و پى كپارچى يى
 خاكى زياتر لى سيستى ملى لى شتى پيرى زى كان و تابى و سنووردار كردن
 بى رامبى ر هى موو ئى و كى سانى كى باو بى يان بى م شتى پيرى زان نى يى
 نى كى بى رنامى يى كى بى ئازادى و يى كسانى و رزگارى. تى نان تى حكومتى
 عى لمانى ديموكرات كى لى سى ر ئى م جى رى پيرى زى و بى ها يان
 دامى زراو، تواناى بى ديه بى نانى ئامانچى كانى شى شى ئى ستاى يى.

ڪمڻ مٿين چاڻوڪا واني لاءِ حڪومتي ڪاتي و لاءِ وڻش ڳرنگتر دڻستور ڪمڻ
 ٻه ٻار ڏاهتاووي ئه ٻارن لاءِ ڦاٽ ٻڌات، ئه وڻه ڪمڻ ڌڙي هه موو
 هه ٻاواردن ڪمڻ ٻه و ڳرنگتي ئازادي و ٻه ڪساني و ڇه ڳوز ٻارني هه موو
 هاو ٻاٽيان بڪات، ٻه مانا هه مڻلاين ٻه ئا ٻووري، ڪمڻ مڻلاين تي و
 ڪولتووري ڪمڻ ئه مان ٻه ئا مان ڳڪانن، ٻن مڻا دڻستوري ڇيڙه ڪمڻ مان
 ٻه رنامي دنياين ڪي ٻاشتر. ڇيڙي ئه مڻ ٻه هه موو هه ڌڙي ڇه ٻه و
 ڇه ٻاٽ دڻڪات ٻه حڪومتي ڪمڻ و سيستمي ڪمڻ هه ر ڳر هه ٻاواردن ڪمڻ
 ٻه ڳڙي، ٻه توڻي، ميللي، ئاينني، ئا ٻووري و ڇيناي تي
 هه ٻوڻه ٻه و و دواي ڪمڻ ماري ئيسلامي ڪمڻ مڻلاين ڪي ئينساني و
 ٻه ڪسان و ئا و ڏان لاءِ ئه ٻارن دا ٻه زرنگتي.

ئەمە و پەم وایە ھەموو خەڵکی ئێران چاوەڕێی ئوو دۆکەین کە ھەموو پارتەکانی ئێرەرسین لە حیزبە چۆپەکانەوو تا ھەزرە کەماریخوار و شاھانە و ھتد بە ھوونی پلان و ئامانجەکانیان ھاڤگەینن تا خەڵک بتوانت بە ئاگایانە و ئازادانە داھاتووی خەیی ھەبژەرەت. باشتەرە شازادە نازناوی شازادە و مەدالیای یەکەتی نەتەوایی و لا بنەت و وەک ھاوھاتیپەکی ئاسایی و چالاکی سیاسی بچەتە ناو چاوەڕێکەوو.

ساتير چيرگ: نهزمه و به ديل..

هـرش رـسو

هماسهت گرتبوی. ده ماری ملی له راده به دهر به رزبیه وه. چاوه کانی بز کردبونه وه. په نجهی د شامو مژهی دهستی راستی راده وه شاند و به دهنگ کی قرخن هاواری ده کرد:

▪ ناخر پـم ناـن ئـوه له چیتان که مه؟ بیرتان چـوه ئـمه ئـمه گونده مان له چیه وه کرد به چی؟ به خوا و لـرانه یهک بو بـخـی. جاده مان بـ راکـشا. مه کتب و خسته خانه مان بـ دروستکردن. مندا ی داماوی ئـمه به کوـره وه ریی زـر ده چن له مه کته به کانی شار ده خوـنن، هی ئـوه ش له پاـ ماـه کانی خـتانه وه.

خـتان هر دهر د و نه خـشیه کتان هـه بـت، له بنکه ی ته ندروستی گوند عیلاج ده کرـن، بـ ئـمه ش ئـمه ده بـ بـ کـکه و هـه بـمه تـکی به سیت به ناچاری بچینه شار و له موسته شفا ده ولییه کان کـفـه حص و فحوصات به ته شتـ دـلار و یـر بـکه یـن، بیرم نایه عه مودی کاره بامان بـ داناون، چـند ساـکـیشه وایه رمان بـ لـ به ستون و کاره باتان هـه یه.

بـ مه سه له ی ئـاوـیش، کانی گونـدماـن بـ پاراستون، نه مانـه شتـوه ئـهو میراته گه وره یه ی باووبایر انمان له وه پیس و لـتر بـت، بـ ئـمه ش ئـمه خـمان دـمان نایه له و ئـاو به خـینه وه، تا کو کهم نه کات، قیروسایمان له نه فسی خـمان کردوه، ئـاو ی موقه تته ری که س نازانـ چـنی ده به و په رداخ له شارانه وه دـنـین.

ئا بیرم که و ته وه، باسی تیجارهت و هاورده مان کرد، ده زانن ئـم گونده شیرینه مان کردـ ته وه مه رکه زـکی گه وره ی تیجاری. ئیتر بازا ی رهش نه ماوه، ئـمه بازا ی نازادمان بـ کردنه وه، چیتان ده و هـه مانه، له په نیر و که ره ی ئـرانییه وه بـ ماستی تورکی و یـنـانی و هـه نگوینی کلـره داره کانی سعودیه، له میوه جاتی و لـتانی عه ره بییه وه بـ سه وزه و ته ماته و خه یاری ئـران، بـ خـهـوزی چینی، جلو به رگی ره سه نی گونـدی خـمان به ده ست و په نجه ی وردیلانه ی خوشک و برا چینییه کانمان، ئـمه ش

تهنھا بـ ئهوهی خـتان و ما و منداـتان له دهست بـنی قشیل و ریخ و تهپاـهـ نهجـاتـان بـ و چیتـر لهو گهرما و سهـرما تاقهـتـپـوکـنهـی گونددا شوان و گاوانی و جوتیاری و کار و کاسبی نهکن.

همو گوند، به ژن و مندا، گهـوره و بچوک، تهـنـهـت پیر و پهـکـهـوتهـوه ئاگادارکـرابـونهـوه که له ئانی وتاره نایابهـکهـدا له گـهـهـپانی گوند ئامادهـبن.

پیاوانی کوـخـا، به ههموانیان راگهـیانـدبو، ئهـورـژـه مهـکـتـهـب و خهـستهـخـانه و دائیره و دهوائیر و هیچ کار و کاسبیهـک نه، “ئهـگـهـر مردوشن، به جهـنازهـکهـوه لهـو، لهـبهـر قرچهـی گهرما، به پـهـوه دهـوهـستن و تهنـهـا بـتان ههـیه چهـپـه لهـبدن و هوتافی (بژی، بژی) و رهـزامهـندی بـ جهـنابی کوـخـا بکـشـن”. “کهـسمان ناوـ دهـموچاوی بدابهـیهـکهـدا، یان لهـبهـر خـیهـوه ورتهـورت بکات، یاخود چرپه چرپ لهـگهـ تهـنـیـشتهـکهـی قسهـبکات”.

کوـخـا تا چهـپـهـی بـ لهـدهـدرا، زیاتر کهـیفی به خـی دهـهات و دهـنگی لهـهـدهـبی. جار جار تهـماشایهـکی ئهـملاولای خـی دهـکرد و ههـستیدهـکرد لهـگهـ ههـر چهـپـهـیهـکهـدا بست بست باـ دهـکات.

وتاره مـژویه دورودرـژهـکهـی کوـخـا لهـبهـر سـبهـری ستهـیجی نهـودهـهـتی گوندی (ئاشی نهـزان) بو، که شارهـزایان به کهـپر و دار و درهخت دروستیانـکردبو.

یهـکـک له پیاوه ههـره متمانـهـپـکـراوهـکانی موکهـبهـرهـکهـی بـ کوـخـا گرتبو، ئهـویش به قاته شاـهـشینکییه زـر تازهـکهـیهـوه، که ئهـوهـنده نهـدهـبو له کوـخـای گوندهـکهـی ئهـولـوه به دیاری بـی هاتبو، وهـستاـبو، به فیزـکهـوه دهـستی چهـپی خستهـوه بهـر پشتهـنه گوـگـوهـکهـی، و دهـستی راستیشی کردبو ههـوکاری دهم و زمانی، تاکو به رهـوانترین شـهـواز بیروـاکانی (دامهـزراوهـی کوـخـایهـتی گوندی ئاشی نهـزان) به ههـوگوندانی بگهـیهـن و تازهـترین ئهـحداث و مهـوقیفهـکان دهـربارهـی رهـوشی ئهـمـی گوند و ناوچهـکهـیان بـ لهـکـبـدا تهـوه.

لهـوهـدهـچو راوـژکارهـکانی، کوـخـایان له میدیاکانی گوند پـکـردبـ و به “تابوری پـهـنجـهـم” ههـژماریانـکردبن. به تایبهـت باسی ههـریهـک له: رـژنامهـی (چاوی گوند)، گـفـاری (ئاشهـوان)، رادیـی (نهـزان ئـفـئـم)، تهـلهـفزیـی (نهـزان سات)، سـایـتی (نهـزان ویکیلیکس) و تـهـهـکهـمهـایهـتییهـکانی: (شهـوچهـره)، (کانی ژنان) و (حهـوزهـکهـی بهـر مزگهـوت) یان بـ کردبو، گوایهـ دژی خـت و دامهـزراوه و بـیارهـکانت ههـوا و زانیاری و وتاری ناـاست و پـ له ناوـژانـدن بـاودهـکهـنهـوه.

دوای دو ئحم، وهک نیشایهک بـ مسهیتهری، و بـ ئهوهی کهمـک
تو هیه کهشی بشار تهوه، کوخا دهستیکردهوه به وتهکانی:
بیستومه له ملاولا و له ئیعلامی تهقلیدی و کـمهـایه تییهوه رهسم
و قیدی قـ دادهبه زـنن و باسی نه بونی موچه و ئاو و
کاره با و به نزن و نهوت و غاز و ئه و شتانه دهکهن. ئاخر تو
ویژدانتان من بـ ئهوه خو هیه تم بـ فهراهه مکردون؟ له مانهش
ناخـشتر ماوهیه که سهری زمان و بنی زمانتان بوه ته باسی
(ویلایه تی کوخایه تی)، گوایه موددهم به سهرچوه و یه کـک
دهخه نه شو نم.

پاش ئهوهی کوخا کهمـک وهستا و به چاو ئاماژهی بـ کوپه کهی
سهر مه نه صه که کرد، یه کـک له نـکه رهکانی کوپه کهی برده لای
زاری و کوخاش شله مه نییه کهی خو اردهوه، که دیارنه بو ئاو بو
یان عهره ق! لـوکا تـشدا، لـ دـی خـیدا و بـ بـ ئـوی دـمی
بجو نـت، دـیگوت: "من ئـوه م له پشته ئـوه، تا ئـوه بمـنن،
تا دهنگی ئـوه هـه بـ، تا بـدهنگی ئـوه بهردهوام بـ، تا
چه پـه ی نه زانانه ی ئـوه بیستم، تا چه مانهوه ی بهردهوامی
ئـوه ببینم، من ههر کوخایه کهی جار انم، دـنیابن".

ئینجا دهستی به سمـه رهشکراوه کهیدا هـنا و درـژه یدایه وه:
▪ ئاخر بیرتان چـوه، جار ان چـن بون و ئـستا چـن؟ جار ان
چیتان هه بو و ئـستا خاوه نی چین؟ ئاای چ قهومـکی زاکیره
زه عیفن!

من هه مو قیتا عهکانی گوندم پـشخت، کهرتی کشتوکـا،
بازرگانی، پیشه سازی... ته ناتت نه مهـشت له دهرهـنانی سامانی
ژـر زه ویش ئـوه ئـه زـت بـکـشن، خـم له گه کـمپانیای شاری
پـشکه وتو رـککه وتوم، رـککه وتنی ماوه درـژ، خـیان بـمان
دهرده کهن و بـشمان بهـده کهن و بـشمان ده فرـشن، ئیتر
کـشه تان چیه؟

من هه موتانم حهساندهوه، له کـک و جوتکردن و شه نه و دهغـ و
دان و توتن و گوـه بهـهـژه و مهـرهزه و فهلاحه تی و رهنجکـشانم
کردنه وه. زـربه تانمان کرد به پـلیس و ئاسایش و حهرهس قهریه
و گوندپارـژ. هه ندـکتانم کرده خانه نشین بـ ئهوهی رـژ له
رـژان بـ یهک ده قیقه ئم گونده تان پاراستبـت. به شـکیشتان
بندیوار و به رسـبه ر و موفته خـر.

دوای ئه وهش، ئاراسته ی وتاره کهی به لای لاواندا گـی:
▪ گه نجان، لاوان پـم ناـن بـ کو دهـن؟ سهری خـتان بـ کام
گوند و شار و مهمله کهت ههـده گرن.
ئینجا به دـی پـ و چاوی به گریان هوه، به نه غمه یه کی

ناخه شه‌وه ده‌ت: ئاخر چان دتتان د ئم گونده جوان و قه‌شه‌نگه جبه‌ن.

يه‌ك له حيمايه تايبه‌ته‌كاني به پارچه‌يه‌كي كلا‌نس فرم‌سكه‌كاني كو‌خا ده‌س‌ت. كو‌خا به‌رده‌وامده‌ت: قه‌سه‌م به گيانبه‌خت‌کردواني رگاي رزگاري گونده‌كه‌مان. سو‌ند به خاك و ئاو و دار و دره‌ختي ئم به‌هسته، هيچ گوند و شاره‌د و شار و مه‌له‌كه‌ت‌ك به قه‌د ئره‌خ‌ش نيه، ب‌واتان هه‌ب‌ت. من هه‌مويم ديوه، هه‌موي گه‌اوم، كات‌ به دواي د‌زي ره‌واي ئ‌وهي چه‌وساوه‌وه بوم، كات‌ پ‌ به پ‌ به دواي مافي ئ‌وه له هه‌مو ده‌رگاكانم ده‌دا، ز‌ر مه‌كاني عه‌جيب و غه‌رييم بينين، به‌ام هيچيان ناگه‌ن به ت‌ز و خ‌ي ئم جه‌ننه‌ته. كو‌خا به حه‌ماسه‌ته‌وه ده‌يگوت: گه‌نجي هيچ شو‌ن‌ك بارت‌ه‌قاي گه‌نجي ئم د‌يه خ‌شبه‌خت و ئاسوده نيه. ئه‌وه‌تا مندا و ج‌ه نه‌گبه‌ته‌كاني خ‌زانه‌كاني ئ‌مه، كه به ناچاري و له ترسي دوژمني به‌دكار ئاواره‌ي ئه‌و شار و سه‌ته‌نه‌تانه بون، ئ‌ستا له خراپ‌ترين د‌خي ر‌حي و ده‌روني و جه‌سته‌يي و ته‌ندروس‌تييدان، به‌رده‌وام فرم‌سك ب‌ مه‌وتني باب و باپيرانيان ده‌ن‌ن. قه‌ناعه‌تتان هه‌ب‌ت، كات‌ له‌گه‌ گ‌ل فر‌ند و ب‌ي فر‌نده‌كانيشيان ده‌چنه مه‌سبه‌ح و ديسك و پ‌پ و نايتكله‌په‌كانيش هه‌ر بيريان ل‌ره‌يه و ت‌زقا‌ك چ‌ز وه‌رناگرن.

■ لاواني عه‌زيزي (ئاشي نه‌زان)!

ئ‌وه نه‌وه‌ي نو‌ي ئم گونده‌ن، ئاينده ب‌ ئ‌وه‌ي خو‌نگه‌رمه، ئيت‌ر چان دتتان د‌ت ئم باوه‌شه‌گه‌رمه جبه‌ن، ر‌ي هات و نه‌هات ب‌ ده‌گره‌به‌ر؟ د‌نيام دوايي په‌نجي په‌شيمان دي‌گه‌زن، به‌ام دادتان نادات. بيريشتان نه‌چ‌ت مادام خ‌تان ب‌يارتان داوه و خ‌تان ئم ر‌گه‌يه هه‌ده‌ب‌ن‌ن، ئ‌مه ته‌حه‌ممولي هيچ مه‌سئولي‌ه ت‌ك ناكه‌ين.

كو‌خا هه‌ناسه‌يه‌كي قو‌ي هه‌ك‌شا و به تو‌ه‌يه‌كي ز‌ره‌وه ده‌ستي به فرمايشه‌كاني كرده‌وه:

■ ئ‌ستا له هه‌مولايه‌كه‌وه خه‌ته‌ري گه‌وره له‌سه‌ر گونده‌كه‌مان هه‌يه، هه‌ه‌شي كوشت و ب‌مان له‌سه‌ره. چيت‌ر له ناحيه‌وه بودجه و موچه‌مان ب‌ نايت، كه‌چي ئ‌وه‌ي ناشكور ت‌ز ته‌حه‌ممولتان نيه. چه‌ند ر‌ژ‌كي كه‌مه ئه‌زمه‌ي بودجه و موچه و نه‌وت و به‌نزين و غاز و ئاو و كاره‌با و ...تاد په‌يدا بوه به‌رگه‌ناگه‌ردن. ئاي چ ميلله‌ت‌كي سه‌يرن.

له پ‌ ژاوه‌ژاو‌ك له پشت گونده‌وه بيسترا، ورده ورده له

شوخی خوتبه مژویه دورود ژه‌کهی کوخا نزیکده‌کته‌وه. سهره‌تا کوخا سوریه‌گه‌ا و زرش‌ه‌زا، وه‌ستان و پچ‌ان که‌وته ن‌و قسه‌کانی، به‌ام کات‌یه‌ک‌ل‌ه پاسه‌وانه تایبه‌ته‌کانی له‌سهر دره‌خت‌کی به‌رام‌به‌ریه‌وه به‌ده‌ست و په‌نجه ئاماژه‌ی (ئ‌کهی) ب‌کرد، ئاه‌کی به‌به‌ردا هاته‌وه و له‌ژ‌ر ل‌وه‌وه بزه‌یه‌کی کرد.

مه‌جموعه‌یه‌ک به‌جلی ئا‌ووا‌اوه، به‌چهند گو‌در‌ژ‌ک‌ه‌وه، که‌پ‌ده‌چو له‌گونه‌ک‌هی ئه‌وبه‌ره‌وه ته‌شریفیان ه‌نا‌ب‌ت، خ‌یان به‌ئا‌پ‌اک‌ه‌دا کرد و که‌وتنه‌هاوارکردن: "کوخا به‌دیلی نیه، کوخا نمونه‌ی نیه.. ئه‌گه‌ر نه‌م‌ن‌ کوخا، ک‌ج‌گامان ب‌راخا؟.. ک‌پ‌ی خ‌شه‌با وس ب‌، هیت‌ر بمر‌له‌داخا". کوخاش وا خ‌ی پیشاندا گوايه‌گرنگی به‌هوتافی ئه‌و گروه نادات. ده‌ستیکرده‌وه به‌وتاره‌ک‌هی:

▪ هاو‌گوندانی به‌شهره‌فم.. جه‌ماوه‌ری خ‌شه‌ویست و شیرینی گوندی (ئاشی نه‌زان)!

هه‌مو ئه‌و شتانه‌ی ئ‌وه ناوتان ناون ک‌شه‌و ئه‌زمه‌و قه‌یران به‌دیلیان هه‌یه. موچه‌دواده‌که‌و‌ب‌ت، سه‌بر و ته‌حه‌ممولتان هه‌ب‌ت، مه‌صره‌ف که‌م بکه‌نه‌وه، ئه‌وه‌نده‌مه‌چنه‌گه‌شت و گه‌ان و سه‌یران و سه‌فا، هه‌مو هه‌فته‌یه‌ک گ‌شت و پ‌او مه‌خ‌ن، هه‌مو جه‌ژ‌ن‌ک‌جل و پ‌او‌ی تازه‌مه‌ک‌ن، واز له‌ک‌ینی ف‌للا و خانو و شوقه‌ی سیتی و گونه‌کانی ئه‌مانی و ئینگلیزی و ئیتا‌ی و فره‌نسی و خه‌ون و خه‌یا و باخ و شاخ و چیا به‌نن، خانوه‌قو‌ه‌کانتان بیر‌چ‌ته‌وه؟ چیت‌ر مندا‌ه‌کانتان مه‌ن‌رنه‌مه‌دره‌سه‌گرانبه‌ها سیستم ئه‌ورویی و ئه‌مه‌ریکیه‌کان، ئه‌ی (سوید) یش ئه‌ورویا نیه؟ (سیستمی ئاشی نه‌زان) عه‌یبی چیه‌؟

کاره‌با نیه، به‌دیل هه‌یه، ده‌چینه‌وه سهر‌چرا‌ه‌شکه‌کانی سه‌رده‌می باب و با‌پیرانی نه‌مرمان. ئاو نیه، به‌دیل هه‌یه، ز‌ر به‌که‌می ئاو ده‌خ‌ینه‌وه، جه‌ژ‌ناوجه‌ژ‌ن خ‌مان ده‌ش‌ین، ده‌ست به‌ئاوه‌وه ده‌گرین. نه‌وت و غاز نیه، به‌دیل هه‌یه، ته‌پا‌ه‌ب‌چ‌شتل‌ن‌ان به‌کارد‌ن‌ین. به‌ن‌زین نیه، سه‌یاره‌کانمان ده‌سوت‌ن‌ین، به‌سواری گو‌در‌ژ‌ها توچ‌ده‌که‌ین، یان ههر به‌پ‌، ب‌صیحه‌تیشمان باشه.

ب‌یه چه‌ندباره‌ی ده‌که‌مه‌وه: هه‌مو ئه‌و شتانه‌ی ئ‌وه ناوتان ناون ک‌شه‌و قه‌یران به‌دیلیان هه‌یه، به‌ام باش باش بیزانن و وه‌کو ئه‌قه‌بیکه‌نه‌گو‌چکه‌گران‌ه‌کانتانه‌وه: ته‌نها من به‌دیلیم نیه، من!

کۆتایی لـ سـرـتاو... نـوـزاد بـندی

بـ / ژا

بـ ، خـریشـم ناو ،
گـر بـ تـ ئـژ بـتـو ..
بـ .. ئـو نـد وون بـ ،
هیچ کـس نـ تـد زـتـو ..

دـ به تـ خـش بـ ،
من خـم اـیـئـو سـتـنـم ..
بـ یـک تـ و نـی کـی ،
من هـیـئـو رـنـم ...

شـعـر تـ ئـلـهـامـی بـ ،
یـک پـیتـی لـ نا نـوسـم ..
تـ قـقـمـی عـشـق بـ ،
یـک پـیتـی پـ نا نـوسـم ..

من قـت لـ خـم نا بوورم ،
کـ چـی جـوان بوو بـم نـوسـیت ..
کـ دـر بـار یـ هیچ شـت ..
شـتـکـم لـ نـ پـرسـیت ..

وامـزانی هـر چـی گوـ ،
بـ سـپـنـسـری تـ یـ ..
نـ مزانی بـنچـینـکـت ،
چـنگـ فـ و در یـ ..

بـ ، کـ پـار یـ هـ بوو ،
کـ قـقـبـ بوو ، لـ و بـ ..

بہتر گوشت بھجوانے و ..
شہو ، شہوچہری شہو بہ ..
نہو زاد بہندی